

13. Haptic Sesletim Eğitimi Yaklaşımı ve Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanımı¹

Gökçen TEKİN²

APA: Tekin, G. (2023). Haptic sesletim eğitimi yaklaşımı ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanımı. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (37), 259-273. DOI: 10.29000/rumelide.1406966.

Öz

Sesletim, yabancı dil öğreniminde en az dilin diğer becerileri kadar önemli bir bileşendir. Yabancı dilde öğrenilen bilgilerin iletişimsel boyutu sesletimle tamamlanır. Dilin parçalı birimlerinin doğru sesletilmesi sesletimi tam ve doğru kılmaya yetmez. Duygu, düşünce ve niyetin aktarılmasında, ifadenin anlamsal boyutunun tamamlanmasında dilin müziği olan bürünün etkisi yadsınamaz. Aksi takdirde öğrenilen yabancı dillerde dilbilgisel ve sözcüksel kazanımlar yerinde olsa da aksanlı bir söyleyiş ortaya çıkmaktadır. Aksan ise yabancı dilde açıklığı ve anlaşılabilirliği bozan bir durumdur. Bu nedenle dil öğretiminin başından itibaren sesletim becerisi geliştirilmeye çalışılmalıdır. Ancak bireysel farklılıklar; mevcut programlar ve öğretim materyalleri sesletim becerisinin tam ve doğru kazanılması için yetersiz kalabilmektedir. Sesletim modern eğitim anlayışı doğrultusunda taklit ve tekrarlar dışında bir boyuta taşınmalı ve sadece parçalı birimler olarak tanınmaktan çıkmalıdır. Alanyazın incelendiğinde daha çok sesletimin parçalı birimlerine yönelik çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Nispeten sınırlı kalmış bürünsel özelliklerin öğretimine önem vermenin yabancı dilde iletişim kalitesini arttıracadı umulmaktadır. Bu araştırmada, Haptic sesletim eğitimi yaklaşımının içerdđi bürünsel özelliklerin öğretimine yönelik teknikler tanıtılmış ve bu tekniklerden uyarlanmış Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılabilecek uygulanabilir; işlevsel ve öğrenci merkezli on iki etkinlik oluşturulmuştur. Etkinlikler Türkçenin bürünsel özellikleri temel alınarak kelime ve cümle odaklı şekilde tasarlanmıştır. Duyu ve uyaran çeşitliliği oluşturacak bu etkinliklerin sesletim eğitiminde etkili bir şekilde uygulanabileceği düşünölmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sesletim, bürünsel özellikler, haptic, ezgi

¹ Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – iThenticate, Oran: %22

Etik şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 03.11.2023-**Kabul Tarihi:** 20.12.2023-**Yayın Tarihi:** 21.12.2023; **DOI:** 10.29000/rumelide.1406966

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² Öğr. Gör. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Rektörlük, Türk Dili Bölümü / Lect. Dr. Bolu Abant İzzet Baysal University, Rectorate, Turkish Language Department (Bolu, Türkiye), gokcentekinbrs@gmail.com, **ORCID ID:** 0000 0002 6956 1207, **ROR ID:** https://ror.org/01x1kqx83, **ISNI:** 0000 0001 0720 3140, **Crossreff Funder ID:** 501100002668

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com

e-mail: editor@rumelide.com,

tel: +90 505 7958124

phone: +90 505 7958124

Haptic Pronunciation Teaching and The Use of It in Teaching Turkish As A Foreign Language³

Abstract

Pronunciation is at least as important a component in foreign language learning as other language skills. The communicative dimension of the information learned in a foreign language is completed by pronunciation. Pronouncing the segmental units of the language correctly is not enough to make the pronunciation complete and correct. The effect of the prosody, which is the music of the language, in conveying emotions, thoughts and intentions and in completing the semantic dimension of the expression is undeniable. Otherwise, even if grammatical and lexical gains are sufficient in the foreign languages learned, an accented pronunciation occurs. Accent is a situation that impairs clarity and understandability in a foreign language. For this reason, pronunciation skills should be improved from the beginning of language teaching. However, individual differences; current programs and teaching materials may be insufficient for the complete and correct acquisition of pronunciation skills. In line with the modern education approach, pronunciation should be moved to a dimension other than imitation and repetition and should no longer be recognized as only segmental units. When the literature is examined, it is seen that studies have been conducted mostly on the segmental units of pronunciation. It is hoped that giving importance to teaching relatively limited prosodic features will increase the quality of communication in a foreign language. In this research, techniques for teaching the prosodic features included in the Haptic pronunciation teaching have been introduced and adapted from these techniques that can be used in teaching Turkish as a foreign language; twelve functional and student-centered activities were created. The activities are designed to focus on words and sentences, based on the prosodic features of Turkish. It is thought that these activities, which will create sensory and stimulus diversity, can be effectively applied in pronunciation training.

Keywords: Pronunciation, suprasegmental features, haptic, tune.

Giriş

Sesletim, zihinsel olduğu kadar görsel, işitsel, uzamsal, duygusal; beden, nefes ve kaslarla, sesle ilgili titreşim ve ahengi içeren dilin fiziksel yönüdür (Underhill, 2005) Konuşmanın hem parçasal hem anlamsal yönünü oluşturur. Sesle ilgili unsurlar parçalı birimler olarak anılırken; anlamsal özellikler parçalarüstü birimler dediğimiz bürünsel özellikleri oluşturur (Karatay & Tekin, 2019). Bürünsel özellikler konuşmanın metinsel anlamını bürünsel unsurlar aracılığıyla gerçekleştirir. Özellikle anadildeki anlam nüanslarını iletme ve anlamada büyük önem taşır (Baker, 2011). Bu özellikler ise ezgi çatısı altında vurgu, sesletme, durak ve ulama dediğimiz unsurlardır (Karatay & Tekin, 2019).

³ It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received - iThenticate, Rate: 22

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, **Article Registration Date:** 03.11.2023-**Acceptance Date:** 20.12.2023-**Publication Date:** 21.12.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1405690

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Bürünsel zellikler, metinsel anlamı kavramayı sağlar; dolayısıyla brn, anlam oluşturmada oldukça önemlidir (Baker, 2011). Dil retiminde ihmal edilen (Derwing, 2010, s.24) bir bileşen olan sesletimin, yalnızca parçalı birimlerden oluşmadığı; bunun yanı sıra dilin müziği olan (Kuhn, Schwanenflugel, Meisinger, Levy & Rasinski, 2010, s.234) ve anlam odağını belirleyen asıl unsurun brn olduğu anlaşılmış ve özellikle yabancı dil üretiminde brn son otuz yıldır (Baker, 2011) nem kazanmıştır. Nitekim seslerin, parçalı birimlerin doğru sesletilmesi sesletimin tam ve doğru olma koşulunu tek başına sağlamaz. Bu şekilde üretilen bir ifade anlamsal boyuttan yoksun eksik bir ifade olacaktır. Bürünsel zellikler ifadeyi niyet, duygu ve düşünce yönünden tamamlar. Bu unsurlardan ezgi özellikle konuşma sezdirimleri aktarmayı ve yorumlama için gerekli olan çıkarımların yapılabilmesini sağlar (Ergenç, 2008).

Modern eğitim anlayışı, sesletimin bir anadil konuşucusu derecesinde gerçekçi olmayan mükemmel bir sesletim yerine daha pedagojik bir hedef olan açık ve anlaşılır (Breitkreutz, Derwing & Rossiter, 2001; Arimilli, Kanuri & Kokkirigadda, 2016, s. 109) bir sesletim kazandırmayı amaçlar. Bu da parçalı birimler ve bürünsel özelliklerin bir arada üretimini içeren dengeli bir yaklaşımla sağlanabilir. Aksi takdirde iletiler alıcıya tam, doğru ve etkili bir şekilde aktarılmış olmaz. Bir dilin kendine has, yerleşik müziğini, ahengini tanımak ve bunu otomatik bir şekilde iletişim sürecinde uygulayabilir olmak, dil edinim sürecindeki kritik dönemler dışında oldukça zordur ve zamana bağlı olarak da giderek zorlaşmaktadır. Dolayısıyla bürünün edinilmesi parçalı birimlere göre daha fazla çaba ve zaman gerektirebilir. Bu otomatikleştirme sürecini daha iyi etkinleştirmenin, yabancı dilde akıcı, kontrollü uygulamalardan verimli yani serbest ve akıcı konuşmaya geçmenin etkili bir yolu, beden hareketlerini daha fazla sürece dahil etmektir (Burri, Acton & Baker, 2019).

Beynin zelleşmesiyle birlikte öğrenme kapasitesi yavaş yavaş azalır ve dikkat değişiklikleri artar. Bazı durumlarda en az otuz yaşına kadar nispeten geç olgunlaştığı bilinen beyindeki beyaz madde organizasyonunun yetişkin eğitiminde sınırlayıcı bir faktör olmaması için deneyimi artırmak çok önemlidir. Bir aktivite esnasında doğrudan dikkat göstermeksizin farklı bir görevi de yerine getirme yeteneği olarak tanımlanan otomasyonun (Schneider & Shiffrin, 1977) gelişmiş bir performans ile gerçekleşebileceği düşünülür (Knowland & Thomas, 2014). Bu performansı sağlamak için ise pratik yaparak deneyimi artırmakta fayda vardır. Dil ğrenimi sürecinde otomasyon, dili anlama ve üretmeden sorumlu bilişsel kaynakların içselleştirilmesiyle dilin daha hızlı ve verimli işlenmesi olarak düşünülebilir (Gatbonton & Segalowitz, 2005). Pratik yapmak, tekrarlar ve sık karşılaşma otomatikleşme için en temel koşuldur. Bu süreçte, buna hizmet edebilen kinestetik teknikler de gelişime destek sağlayabilir. Duyu kullanımı, aktarımı ve bunların sesletimle birleştirilmesi uyaran çeşitliliğini artırması yönünden bilgilerin kalıcılığına yardımcı olabilir. Öğrencilerin soyut bilgileri somutlaştırmasını sağlayacak uygulamalar arasında dokunsallığın hem dikkat çekici hem de keyifli bir öğrenme ortamı oluşturacağı dşnlmektedir.

Beynin sosyal bir organ oluşu (Cozolino & Sprokay 2006), duyguları öğretme ve öğrenmede belirleyici bir role sahiptir. Bu nedenle, sesletimin zihinsel olduğu kadar fiziksel, görsel, işitsel, uzamsal ve duygusal boyutlarının olması buna yönelik eğitimin alışılagelmiş tekrar alıştırmalarının ötesine geçmede avantaj sağlar. Sesletimin bu özelliği modern bakış aışıyla birleştiğinde yeni yaklaşımların oluşmasını sağlamıştır. Bunlardan biri de haptic yaklaşımdır. Akıl, beyin ve vücut bağlantısının nörobilimde artık yaygın olarak kabul edilmesiyle haptic gibi beyin dostu dokunsal yaklaşım, bilgi ve beceri edinmeyi sağlayan yeni sinir yolları oluşumunu desteklemeye ve somut bir öğrenme ortamı yaratılmasına yardımcı olur (Burri, 2021). Zira sesletimin szli iletişimle bağdaştırılmasını destekleyen yaklaşımlar on yılı aşkın bir süredir benimsense de eğitimciler bunun nasıl gerçekleştirileceğine dair uygulama önerilerine ihtiyaç duymaktadırlar (Levis & Grant, 2003). Özellikle yetişkinlerin yabancı dil

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

öğrenme sürecinde sesletim becerisinin nispeten zor kazanılır (Loewen, 2020) olması sebebiyle halihazırda uygulanan öğretim programları yetersiz kalabilmektedir.

Haptic (Dokunsal) yaklaşımda sesletim eğitimi

Dil edinimi gibi önemli bir süreç yalnızca görselliğe veya işitselliğe indirgenemez. Aksi takdirde bunların herhangi birinin eksikliğinde çevre ile iletişim kısıtlanır ya da engellenebilir. Mevcut iletişim yöntemleri daha fazla bilgi alınmasını gerektirebilir ya da kişinin bilgileri kaçırmasına neden olabilir. Dolayısıyla standart işitsel ve görsel iletişim kanallarının olmadığı bu durumlarda, dokunma duyusu, insan vücudunun en büyük organı olan deriyi bir iletişim aracı haline getirebilir (Dunkelberger, Sullivan, Bradley, Manickam, Dasarathy, Baraniuk & O'Malley, 2021).

Haptic yaklaşım, sesletim öğreniminin tüm unsurlarını ve uygulanmasını daha sistematik, ilgi çekici ve eğlenceli hale getirmek için hareket ve dokunmanın kullanılmasıdır (Acton, Baker, Burri & Teaman, 2013). Dokunsal fonetik, vücut hareketleri ve dokunma duyusunun kullanımıyla seslerin kinestetik olarak öğrenilmesini sağlarken dokunsallık (haptic), bedeni ve dilin üretimini bu sembolik temsille ilişkilendirmeye çalışır. (Teaman & Yamane, 2017). Duyular (görme, hareket, ses ve dokunma ya da görsel, kinestetik, işitsel ve dokunsal), dil farkındalığını ve yabancı dil öğrenenlerin konuşmasının parçalı ve bürünsel özelliklerinin anlaşılır şekilde üretilmesine yardımcı olan öğrenme deneyimi yaratır (Burri, Acton & Baker, 2019). Bu aynı zamanda soyut bilgilerin somutlaştırılması için bir yoldur. Öğrencilerin ses ve dilin müzikal değişimlerini fiziki olarak vücut hareketleriyle görmesi ve hissetmesi buna sebep olan bilgi durumunun kalıcılığının artmasını sağlayabilir.

Yunanca *hapticos* "dokunmakla ilgili" veya "kavramak" anlamına gelen (Burri, Baker & Acton, 2016); kinematik duyu ve dokunsal izlenimler olarak bahsedilen "Haptic" terimi (Revesz, 1950), bir nesnenin cilde dokundurulmasından ziyade bireyin hareket etmesine gerek duymaksızın aktif dokunma olarak tanımlanabilir. Birey, bu dokunsallık bağlamında eylemlerini kasıtlı olarak seçer (Minogue & Jones, 2006). Bu da Vygotsky tarafından da kullanılan, bir tarafıyla öğrenme diğer tarafıyla organizasyon olan Rusça *obuchenie* terimini ifade eder (Cole, 2009, s. 292). Kullanıcıya hareket, basınç ve sıcaklık şeklinde geri bildirim vermek için çeşitli teknolojiler kullanan Haptic yaklaşımda temel anlayış tüm vücudun sesletim öğretimi ve öğrenimi ile meşgul olması gerektiğidir. Bu yaklaşımın temelindeki dokunsal tamamlama ile öğrenciler:

- Kelime dağarcığını ve sesletimi daha iyi öğrenir; hatırlar (Burri, 2014; akt. Burri, Baker & Acton, 2016); sesletim hatalarını düzeltmede daha iyi hale gelir ve hazırlıksız konuşmalara dahil olurlar.
- Eğitimci ise sesletim konusunda sınıf içi geri bildirim sağlamada daha etkili hale gelir.

Haptic yaklaşım fonoloji ve ezgiye odaklıdır. Yani cümle, o cümlenin öne çıkan kelimesindeki heceye bağlı olarak hareket etme ve dokunma ile biçimlenir. Vurgulu hece için doğru ses ve anlam, hareket ve dokunma yoluyla bir araya getirilir (Burri, 2021). Vurguyu doğru kullanabilmek, vurgu aracılığıyla iletilen duygular ve sesletim arasındaki bağlantıyı da güçlendirir (Ladefoged, 2005).

Haptic yaklaşımda duygular, hareket ve dokunmanın birleştirildiği "pedagojik hareket kalıpları (PMP-pedagogical movement patterns) olarak adlandırılan, sınıf tabanlı modelleme, kendiliğinden geri bildirim sağlama, akıcılık geliştirme ve kelime dağarcığına yönelik teknikler içerir. (Burri & Baker, 2019). Bu süreçte birkaç kelimedenden oluşan hazır dil kalıplarının kullanılması dokunsal edimibilim öğretiminin hareket noktasını oluşturur. Aynı zamanda söz veya üretim grupları olarak da düşünülen bu hazır dil kalıplarına eşleştirilen sesletme, sistemin temel özelliğini oluşturur (Burri, Baker & Acton, 2019). Bunun yanı sıra bu yaklaşımla çalışmayı benimsemiş olan öğrenciler, beş tür genel işlevi olan; bildirim, temsil, ifade, direktif ve komisyon bildiren (Yule, 1996) konuşma edimleri ile de çalışabilirler.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Çünkü cümle düzeyinde çalışmaya odaklanmanın Cook (1989) tarafından belirtilen řu avantajları vardır: Yabancı dil ğrencilerinin iletişim ve etkileşim için temel oluşturacak sesletim, kelime bilgisi ve özellikle dil bilgisel kalıpların temelini oluşturan alıştırma cümlelerine ihtiyaçları vardır. Bunlar cümleler halinde onaylama ya da onaylamama şeklinde sunulabilir ve bu şekilde öğrenciler dili geliştirmede ne kadar ilerlediklerini bilir. Cümle düzeyinin ötesinde iletişim açısından neyin etkili olduğuna ilişkin kurallar ve kısıtlamalar oluşturmak daha zordur. Verilen yeni bilgiler ve bir konu hakkında önemli ipuçları, cümle odağı aracılığıyla belirginleştirilir (Cook, 1989). Cümlelerin aynı zamanda bağlamdan izole olmaları dil çalışmaları için en iyi materyal olmalarını sağlar. Dilin cümleler üzerinden ele alınması, dilin mantığını ortaya çıkarmada da oldukça başarılıdır. Bu bilgiler ışığında sesletimin duygudurum ve vurgulamaların belirlenmesi gibi bürünsel çalışmalarda kelimelerden sonra metinden ziyade cümlelerle çalışmak öğrenmeyi kolaylaştıracaktır.

Araştırmanın amacı

Sesletim (söyleyiş) eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar göstermektedir ki sesletim yalnızca Türkçenin yabancı dil olarak ğretiminde (Karatay, Güngör & zalan, 2017) değil aynı zamanda bütün dillerin ğretiminde göz ardı edilen ve kendi haline bırakılmış (Derwing, 2010, s.24; Karatay, Güngör & zalan, 2017; Karatay & Tekin, 2019) bir beceridir. Yapılan uygulamalar sesletimin genellikle parçalı birimlerinin öğretimine yönelik olup (Yılmaz & şeref, 2015; Tüm, 2014; zmen, Güven & Dürer, 2017, Demirci, 2015; Demir & Güleç, 2015; Derman, 2010; Karababa Candaş, 2009, ağlayan, 2010, İnan & ztrk, 2015, Çelebi & Kibar Furtun, 2014, şengül, 2014, Erdem, şengül, Gün & Bykaslan, 2015) bürünsel özelliklerin ğitimi ile ilgili çalışmaların ise daha kısıtlı olduğu görülmektedir.

Gerçekçi bir hedef olarak açık ve anlaşılır sesletimin (Breitkreutz, Derwing & Rossiter, 2001; Arimilli ve diğerleri, 2016, s. 109) eşitli uyarılar ve duyu organları yoluyla somutlaştırılarak daha kolay ve hızlı edinilebileceği dşnlmektedir. Özellikle bu tekniklerle öğrencilerin hem bilişsel hem de deneyimsel olarak dillerin benzersiz ritminin giderek daha fazla farkına varmaları beklenir (Burri, Acton & Baker, 2019). Bu noktadan yola çıkılarak bu çalışmada Haptic sesletim eğitimi yaklaşımında bürünsel özelliklerin eğitimine yönelik beş temel teknik tanıtılmış ve Türkçenin yabancı dil olarak ğitimi alanında her seviyeye uyarlanabilecek kullanılabilecek etkinlik önerilerine yer verilmiştir. Bunun için araştırmada řu sorulara yanıt aranmıştır:

Araştırma soruları

1. Haptic sesletim eğitimi yaklaşımında brn eğitimi için kullanılan teknikler nelerdir?
2. Türkçenin yabancı dil olarak ğretiminde Haptic sesletim eğitimi yaklaşımına dayalı etkinlik nerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırma, betimsel araştırma yöntemlerinden tanıtma türünde bir derleme çalışmasıdır. Hertman'e göre (2006) derleme çalışmalar belirli bir alan ve konuda yapılmış olan çalışmaların sınıflandırılıp değerlendirilmesine dayanır (Hertman, 2006). Alanyazında, sesletim eğitiminin önemi göz önüne alınarak Haptic (dokunsal) sesletim yaklaşımının bürünsel özelliklerin öğretimine yönelik temel teknikleri tanıtılmaya çalışılmıştır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik olarak etkinlik nerileri sunulmuştur.

Bulgular

Bu bölümde sesletim eğitiminde kullanılan Haptic (dokunsal) yaklaşım ve tekniklerine; Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik etkinlik önerilerine yer verilmiştir.

Adres | **Address**

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Birinci Soru: Haptic sesletim eğitimi yaklaşımında bürün eğitimi için kullanılan teknikler nelerdir?

Bu sorunun cevabı için Haptic sesletim eğitimi yaklaşımındaki bürünsel özelliklere yönelik teknikler derlenmiştir.

Kelebek tekniği

Vurgu öğretimine yönelik olan Kelebek Tekniği, Acton (<https://www.actonhaptic.com/>) tarafından yabancı dil öğrenenlerin bir cümledeki vurgulu ve vurgusuz heceler arasındaki farkları görmeleri için oluşturulmuştur. Öğrencilerden kelimeleri söylerken vurgulu hecelerde sol elleriyle sağ omuzlarına dokunmaları; vurgusuz hecelerde ise sağ ellerinin parmaklarıyla sol kollarının dışarıya bakan kısmına vurmaları şeklinde tasarlanmıştır.

Öğrenme aşamasında, tüm öğrencilerin vurgulu ve vurgusuz heceleri hissetmesini sağlamak ve öğrencilerin kendini rahat hissetmeleri için tekniğin yavaş bir şekilde uygulanmaya başlaması ve zamanla hızlanması gerekmektedir. Ayrıca, öğrenciler özgüven kazanıp keyif almaya başladıklarında kendi başlarına veya ikili gruplar şeklinde pratik yapabilirler. Birkaç dakikalık pratikten sonra, sınıf diyalog çalışmasına geçebilir (Burri & Ann Baker, 2016). Teknik temel olarak dokunma ile somutlaştırmaya dayalıdır. Vurgulu hecelerdeki belirgin ve baskın ses, dokunma duyusuyla eşleştirilmeye çalışılmıştır. Aynı şekilde vurgu olmayan hecelerde hissizlik yaratılarak zihinde kodlama oluşturulmaya çalışılır. (<https://www.actonhaptic.com/hapt>)

Touchinami

Temel amacı sesletmeyi (tonlama) öğretmek olan bu teknik, öğrencilerin cümlede bulunan sesletmeyi (tonlama) görselleştirerek somutlaştırabilmeleri için hareket ile dokunuşu birleştiren sistematik bir jestten oluşur. Sesletme yönüne göre el aracılığıyla sesin aşağı ve yukarı çıkış hareketleri betimlenmeye çalışılır.

Konuşmacı, bir düşünce grubunun sesletme modelini betimlerken sol elini sesletmeye göre yönlendirir ve ardından, önüne koyduğu sağ eline, vurgulu hecelerde belirgin şekilde dokunur (Burri, 2021). Böylelikle sesin yükselişi alçalışı betimlenmeye çalışılır: (<https://www.actonhaptic.com/hapt>).

Dövüş kulübü

Diğer adıyla Ritim Dövüş Kulübü'dür (RFC). Amaç, öğrencilerin vurgulu heceleri hissetmeleri ve vurgusuz hecelerde geri çekilmektir (Burri, Baker & Acton, 2016). Uygulama esnasında öğrenci vurgulu bir heceyi sesletirken sağ kolunu boks benzeri bir vuruşla ileri doğru hareket ettirir (Burri & Baker, 2019). Vurgu olmayan yerde ise elini geri çeker: (<https://www.actonhaptic.com/hapt>).

Bu tekniğin beş aşaması vardır (Burri, Baker & Acton, 2016):

1. Hece farkındalığı: Kelime ve içerdiği hece sayısına odaklanılır.
2. Kelime vurgu farkındalığı: Kelimedeki vurgunun hangi hecede olduğu belirlenir.
3. Tekniği uygulama: Kol doksan derece açığa ayarlanıp sağ ele herhangi bir nesne ya da top alınır. Sağ kol vurgulu hecede bir nesneye yumruk atarmışçasına vurur; vurgusuz hecede geri çekilir.
4. Tekniği kelime ailesinde uygulama: Teknik bu aşamada kelimedenden türemiş diğer kelimeler üzerinde uygulanabilir.
5. Tekniği metin üzerinde uygulama: Metne geri dönülüp kelime bu teknikte sesletildiği gibi metin üzerinde pekiştirilir.
6. (İsteğe bağlı) Tekniği genişletme: Bu aşamada cümledeki diğer kelimeler için de uygulama yapılır.

Tai ball chai

Adres

Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com

e-mail: editor@rumelide.com,

tel: +90 505 7958124

phone: +90 505 7958124

Tai Ball Chai, akıcılık geliştirmeyi amaçlar. Otomatik akıcılık, sürekli kullanım ve tekrarlanan pratiklerden kaynaklanan, gereksiz duraklamalar olmadan, düzgün ve hızlı bir Şekilde ifadeler üretilmesi olarak tanımlanmaktadır (Gatbonton & Segalowitz, 2005). TBC, daha hızlı konuşmayı, hece gruplamasına (7 heceye kadar) ve doğal bağlamaya ynlendirdiğinden akıcılık gelişiminin teşvik eder. Bu nedenle, tekniğin görünüşteki odağı tamamen bir söz grubu içindeki ne çıkan hece (veya kelime) zerindedir. Öğrencilere birer tenis topu verilir ve topu sağ ellerinde tutmaları ve yaklaşık çene hizasında önlerine koymaları istenir. Sol kol uzatılır ve sonra içeri doğru hareket edilirken, sağ el tenis topunu serbest bırakır ve sol elin ne çıkan (yani vurgulu) hecedeki topu yakalaması sağlanır. Sol el topu yakaladığı anda sağ kol sağa doğru uzanır. Bu hareket; dokunma, görme, ses ve sözlü üretimi birleştiren tipik bir pedagojik harekettir. Sol elin 'topa' doğru hareket etmesiyle başlar ve sağ el, vurgulanan hecedeki 'yakalama' sonrasında sağ uyluğun yakınında devam eder: <https://www.actonhaptic.com/hapt>, <https://vimeo.com/294987935>).

Baton bütünleme

Hepsinin birleşimini içeren bir teknik olan Baton Bütünleme tona göre ellerin alçalıp yükselmesini; vurgulu hecede sağ elin sol ele dokunmasıyla oluşur. Öğrenci, sağ elinde bir cop veya kalem alır ve vurgulu hecede sol elinin parmaklarına ve bir tonlama düzenine vurur (Burri, 2021): <https://www.actonhaptic.com/hapt> .

İkinci Soru: Türkçenin yabancı dil olarak ğretiminde Haptic sesletim eğitimi yaklaşımına dayalı uygulama nerileri nelerdir?

Bu sorunun cevabı için Haptic sesletim eğitimi yaklaşımındaki teknikler Türkçenin bürünsel özelliklerine uyarlanmış ve uygulanması kolay etkinlik nerileri oluşturulmuştur. Etkinlikler kelime ve cümleler Şeklinde düzenlenmiştir.

Etkinlik 1: Heceleme

Öğrenciler ikişer olarak gruplandırılır. Bir ğrenci art arda kelimeler sıralar. Onunla eşleştirilen diğer ğrenci ise *kelebek tekniğini* kullanarak cümlelerdeki vurguları belirler. Kelimelerdeki vurgulu heceler bulunmaya çalışılır.

İSTANBUL- ORDU -ORDU -ANKARA- KAYSERİ-ERZURUM-NEVŐEHİR-SİVAS

AHMET-GÖKÇEN-SEDA-MEHMET-HALİT-KIVANÇ-ONUR- TUĞE-EZGİ

Etkinlik 2: Bu etkinlikte duygudurum özelliklerini betimlemek için *bildirimler*, *temsildiler*, *ifadeler*, *yönergeler* ve *stleniciler* olmak üzere beş tre ayrılan konuşma edimlerinden (Yule, 1996) *ifadeler* ile çalışılır.

İfadeler: Konuşma edimlerinden biri olan ifadeler, konuşmacının ne hissettiği ile ilgilenir. Keyif, acı, beğeni, hoşlanmama, neşe veya keder gibi psikolojik durumları içerebilir (Yule, 1996). Öğrencilerden aşağıdaki cümleleri *zgn*, *hırşlı*, *mutlu*, *pişman*, *utanmış*, *sinirli*, *heyecanlı*, *kıskanmış*, *şaşkan*, *yorgun*, *korkmuş* gibi farklı duygudurumlarla sesletmeleri istenir. Öğrenciler cümleleri sesletirken vurgu ve sesletmelerine uygun Şekilde *kelebek tekniğini* ve *touchinami* tekniğini kullanırlar.

rnek cümleler:

1. zgnm!
2. Tebrik ederim!
3. Teşekkür ederim!
4. Afiyet olsun!

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

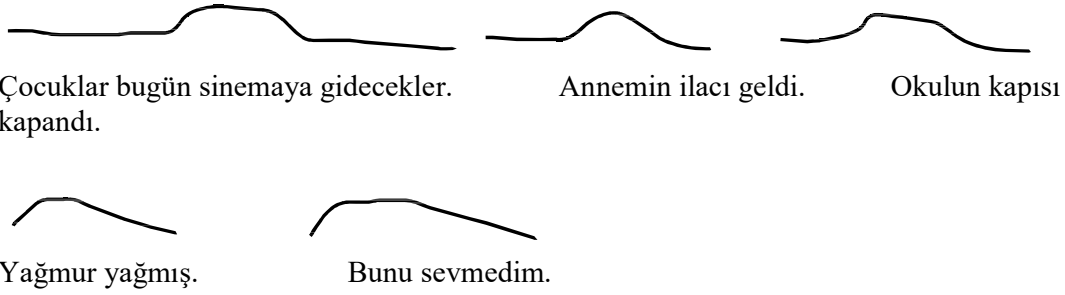
e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

5. Hoş geldin!
6. Görüşürüz!

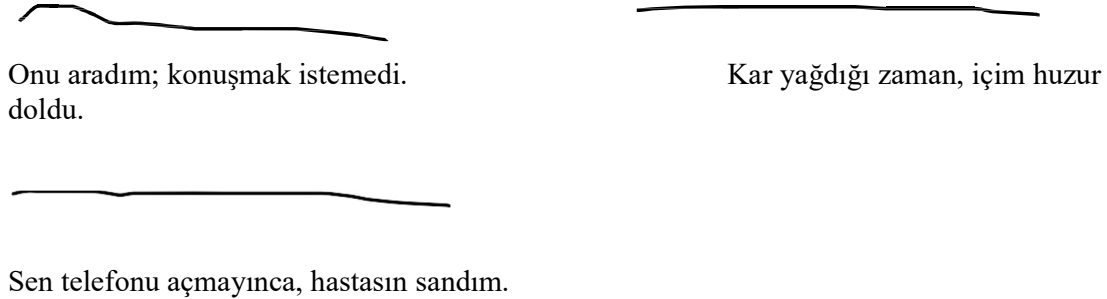
Etkinlik 3: Yansıtma

Öğrenciler ikiyeşer olarak gruplandırılır. Bir öğrenci öğretmen tarafından ezgi türleri (Ergenç, 2002) önceden belirlenmiş olan cümleleri sıralar. Onunla eşleştirilen diğer öğrenci ise *touchinami* tekniğini kullanarak cümlelerdeki sesletmeleri belirleyerek seyircilere yansıtır. Sınıfça doğruluğu ve yanlışlığı tartışılır.

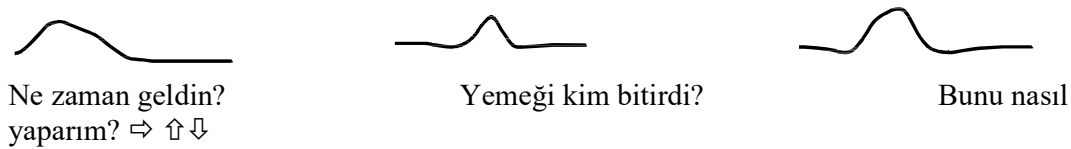
Örnek Cümleler:

Süren Ezgi: Genellikle yan cümle ya da sıralı cümlelerden oluşan ve dinleyiciye bildirimini süreceği iletisini aktaran; aynı kalan ya da bir iki ton düşen ezgilerdir (Ergenç, 2002). Örnek cümleler aşağıdaki gibi çeşitlendirilerek çoğaltılır:

Ne/Kim Soru Ezgisi: Dinleyiciden herhangi bir konuda cevap beklendiği ses tonunun yükselmesiyle kendini gösterir. Ancak evet/hayır sorularında [-mI] soru ekinin üzerine vurgu almaması sebebiyle vurgu bu ekten önceki kelimeye kayar (Ergenç, 2002). Örnek cümleler aşağıdaki gibi çeşitlendirilerek çoğaltılır:

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Evet/Hayır (Tamamlayıcı) Soru Ezgisi:

 Ayşe'nin kardeşi geldi mi?
mi? (Fidan, 2002)

 Ayşe'nin kardeşi geldi mi?

 Ayşe'nin kardeşi geldi mi?

 Dolapta süt var mı?
yok mu?

 Dolapta süt m var?

 Dolapta mı süt var?

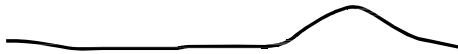
 Dolapta süt var mı?

 İlker tatilden döndü m?

 Döndü m İlker tatilden?

 İlker tatilden mi döndü?

 İlker mi tatilden döndü?

 Çocuklar bugün sinemaya gidecekler mi?

 Annemin ilacı geldi mi?

 Okulun kapısı kapalı mı?

Etkinlik 4: Karşılaştırma

Öğrencilere Türkçedeki “sadece”, “yalnızca”, “yalnız”, “ancak”, “bilhassa”, “zellikle”, “hiç olmazsa” gibi kelimelerin kendilerinden sonraki kelimeleri vurgulayıcı oldukları söylenir (Karahana, 2009). Türkçenin bu özelliğine yönelik aşağıda örnek cümle çalışması verilmiştir. Bir öğrenciden cümleleri, üzerinde belirtilmiş vurgu yönlendiricisine uygun şekilde *kelebek tekniğine* göre sesletmesi istenir. Diğer öğrenciden ise cümlelerin yazılı şeklini görmeden arkadaşının sesletimine dayalı olarak vurgu belirteçlerini kâğıda yazması istenir. Daha sonra bir öğrencinin seslettiği ve diğer öğrencinin yazdığı cümlelerin karşılaştırılması yapılır. Tam anlaşılma sağlanana kadar örnek cümleler çoğaltılarak tekrar edilir:

rnek Cümleler:

Sadece ABLAM, anneme mutfakta yardım etti.

Ablam sadece ANNEME sinemaya götürdü,

Anneme mutfakta sadece ABLAM yardım etti.

Ablam anneme mutfakta sadece YARDIM ETTİ.

Etkinlik 5: Role Brnme

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Öğrencilerden aşağıdaki verilen diyaloglara uygun olarak kendilerine bir rol seçmeleri istenir. Bunlar anne, öğretmen, çocuk, öğrenci vb. olabilir. Rollerine uygun biçimde sesletim yapmaları istenir. Diyaloglar senaryo üretilerek genişletilebilir (Hirik, 2019)'dan alınan cümleler uyarlanmıştır):

I. Senaryo

- Bugünkü işleri sen yapar mısın?
- Yaparım, yaparım. (Güven verme).

II. Senaryo

- Hastayı kaybettik!
- Hastanın kalbi atıyor, atıyor! (Şaşırma) (Hirik, 2019).

II. Senaryo

- Mehmet sana evde yardım eder mi?
- Mehmet tüm işleri yapar yapar! (İma etme).

IV. Senaryo

- Seni ararım.
- Ararsın, ararsın. (Sitem etme).

Etkinlik 6: Olağan Odaklama

Öğrencilerden aşağıdaki cümleleri yerleri değiştirilen vurgulu kelimeleri *touchinami* tekniğiyle elleriyle somutlaştırarak sesletmeleri istenir. Örnek cümleler çeşitlendirilebilir.:

O kadın bizi seviyordu.

- a. [O kadın BİZİ seviyordu].
- b. [Bizi O kadın seviyordu].
- c. [Bizi o KADIN seviyordu].
- d. [O kadın bizi SEVİYORDU] (Ergenç, 2002).

Akşam havuza ben girdim.

- Akşam HAVUZA ben girdim].
- Akşam havuza BEN girdim].
- Havuza ben AKŞAM girdim].
- GİRDİM ben akşam havuza].

Etkinlik 7: Odaklayıcı Öge Kullanma

Öğrencilerden aşağıda yazılı cümlede olduğu gibi kelimelerin cümle içinde yerleri değiştirilmeden vurgulu heceleri değiştirerek anlam farklılıkları yaratmaları ve bunu fark etmeleri sağlanır (Demircan, 1996; akt.: Fidan, 2002'den uyarlanmıştır). Vurgulu hecelerde *kelebek tekniği* kullanılır:

Örnek Cümle:

Babam pazaRA gitti. BaBAM pazara gitti. Babam pazara gitTİ.

Babam yarın pazara gidebilir.

Babam yarın ancak pazaRA gidebilir. (Başka bir şey yapamaz.)

Babam ancak YArın pazara gidebilir. (Pazara başka gün gidemez.)

Ancak baBAM yarın pazara gidebilir. (Babamdan başkası gidemez.)

Etkinlik 8: Vurgu Kaydırma

Aşağıdaki cümlelerde Türkçenin bürünsel özelliklerine örnekler verilmiştir. Devrik cümlelerde vurgunun yüklem son hecesinde olmasına; [-yor] ve [-mA] olumsuzluk ekinin kelime içerisindeki vurgu değişim örneklerine yer verilmiştir. Örnekler öğretmen tarafından temsil edildikten sonra öğrenciler tarafından çeşitlendirilir.

Örnek Cümle:

GitTİ dağ gibi adam! SatTI bütün malını, mülkünü.

GeLİyor/GELmiyor. aRİyor/aRAMıyor. koŞUyor/KOŞmuyor. seVİyor/SEVMiyor.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Evde ekmek VARmış. / Halam İzmir'e varMIş. Bahçedeki iek GLMş. / Oyunağı görünce gülmüş.

Etkinlik 9: Ezgi Betimlemesi

Öğrencilerden aşağıdaki cümleleri *touchinami* tekniğiyle sesletmeleri ve kendilerinin de birer örnek cümle oluşturmaları istenir.

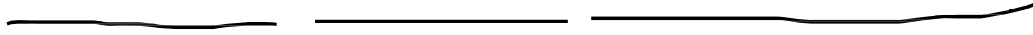
rnek Cümle:

Aradığınız kişiye řu an ulaşılamıyor; lütfen, daha sonra tekrar deneyiniz.

Bunu kendine yapma, lütfen.

Kart işlemleriniz için bire, şifre işlemleriniz için ikiye, müşteri temsilcisine bağlanmak için e,

ıkış için dördü tuşlayınız.

Etkinlik 10: şarkı Gölgeleme

Öğretmen tarafından daha önce belirlenen bir şarkıyı öğrencilerden bir kez sadece vurgu ve sesletmelerine dikkat ederek dinlemeleri istenir. Daha sonra şarkı başa alınır ve söyleyenin vurgu ve ezgisi *kelebek* ve *touchinami* tekniğiyle birlikte öğrenciler tarafından taklit edilmeye çalışılır. Öğretmen hatalı yerlerde modelleme yapar.

Etkinlik 11: Gsterileni Dikte Etme

Bu etkinlikte öğretmenin ellerini kullanarak *kelebek* ve *touchinami* tekniğiyle bazı vurgu ve sesletmeler yapar. Öğrencilerden bu vurgu ve sesletme kalıplarını yazıya dökmeleri ve buna uygun kelime/cümleler üretmeleri istenir.

rnek Cümle:

O/ o / ooO oo? (SEN de geliYOR musun?)

o oO oo, OoO oo? (Geliyor musun, gelmiyor musun?)

Etkinlik 12: Aynalama

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com

e-mail: editor@rumelide.com,

tel: +90 505 7958124

phone: +90 505 7958124

Öğretmen kâğıda veya tahtaya cümleler yazar. Seçili öğrenci yazılı cümleyi öğretmenin *kelebek* ve *touchinami* tekniğiyle betimlemelerini izleyerek sesletir. Bu çalışma eşli gruplar oluşturularak da yapılır.

Örnek Cümle:

BuGÜN okuLA GELmedi.

okuLA BUgün GELmedi.

— Ne oldu?

— GELMEDİ.

GELMEDİ bugün okula.

Sonuç ve Tartışma

Konuşma becerisi bir dilin iletişimsel bir şekilde uygulamaya konulduğu beceridir. Dolayısıyla öğrenciler iletişimi ve bu alandaki etkinliği incelemektedirler. Ana dilde konuşma becerisi dahi belirli bir birikim ve yeterlik gerektirirken özellikle yabancı dil öğretiminde öğrenciler tarafından dil öğrenme süreçlerinde gelişimsel bir ölçüt olarak düşünülmektedir. Yabancı dil öğretiminde konuşma becerisi dilin yalnızca dilbilgisel ve sözcük bilgisiyle tamamlanacak bir durum içermez. Aynı zamanda öğrenilen bu bilgilerin iletişim boyunca doğru aktarılması da gereklidir. Bireysel farklılıklar bir kenara bırakılırsa hedef dili konuşabilmeyi ve etkili bir şekilde kullanabilmeyi etkileyen bir diğer unsur da aksandır.

Aksan, bireyin dilin bürünsel özelliklerinin tam ve doğru edinilememiş olmasından kaynaklanan bir durumdur. Bireylerin ana dillerini edinmeye başladıkları ilk unsurun sesletme olduğu (Fidan, 2002) düşünüldüğünde bunun daha sonraki öğrenme süreçlerinde edinilmesinde yaşanan sıkıntılar tahmin edilebilmektedir. Bir dilin müziği (Kuhn ve diğerleri, 2010, s.234) olan bürünsel özelliklerin öğrenilmesi yabancı dil öğretiminde üzerine düşülmesi gereken bir konu olmasına rağmen sesletim, ne yazık ki dil öğretiminin doğal sürecine bırakılarak ihmal edilen (Derwing, 2010, s.24) bir bileşendir. Bu durum öğretmenlerin, öğretim programlarının, bir rehberlik gereksiniminin ve sesletimin zaman ve çaba isteyen kendi doğasından da kaynaklanmaktadır. Ancak bunlar iyileştirilebilir problemlerdir. Dolayısıyla bürünün bir parçası olduğu sesletim becerisinin önemine daha çok vurgu yapılarak yabancı dilde aksan etkisini en azından açık ve anlaşılabilir sesletim ilkeleri seviyesine taşımak gereklidir.

Modern eğitim anlayışıyla birlikte sesletim becerisi de son otuz yıldır dikkatleri üzerine çekmeyi başarmıştır (Baker, 2014). Bununla birlikte sesletim becerisini yalnızca taklide dayalı bir öğretim programına mahkûm etmekten kurtarıcı yaklaşım ve yöntemler gelişmiştir. Bu konuda gelişen teknolojiyle birlikte beyin ile ilgili yeni araştırma bulgularının da önemi yadsınamaz. Beynin, vücut ve zihin ile olan bağlantısına katkıda bulunan beyin dostu bir yaklaşım olan haptic (Burri, 2021) sesletim eğitimi yaklaşımı sesletim öğretimini taklitten öteye taşıyan yaklaşımlardan biridir. Bu yaklaşımla ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında öğrenciler üzerinde etkili ve keyif verici olduğu (Burri & Ann Baker, 2016; Burri, Acton, & Baker, 2019), sesletim özelliklerine yönelik farkındalık artırdığı ve sağaltıcı etkisi olduğu (Teaman & Yamane, 2017), jestlerin pedagojik kullanımına dikkat çektiğini (Smotrova, 2017) ve aynı zamanda sesletimin diğer yönü olan parçasal birimlere karşı öğrenciler için dikkat çekici olduğu belirtilmiştir. Alan yazına bakıldığında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Haptic sesletim eğitimi yaklaşımı ve buna yönelik uygulamaların olmadığı görülmüştür. Bu sebeple sesletim becerisinin öğretimine yönelik teknikleri tanıtmak ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmak üzere işlevsel; keyifle uygulanabilir, çoklu duyu uyaranları içeren öğretici etkinlikler tasarlanmıştır.

Kaynakça

Acton, B. *Acton Haptic Pronunciation*, <https://www.actonhaptic.com/>.

Adres	Address
RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi	RumeliDE Journal of Language and Literature Studies
e-posta: editor@rumelide.com	e-mail: editor@rumelide.com,
tel: +90 505 7958124	phone: +90 505 7958124

- Acton, W., Baker, A., A., Burri, M., Teaman, B. (2013). Preliminaries to haptic-integrated pronunciation instruction. J. Levis & K. LeVelle (Eds.), *Proceedings of the 4th Pronunciation in Second Language Learning and Teaching Conference* İinde (ss. 234-244). Iowa State University.
- Arimilli M., Kanuri A.K., ve Kokkirigadda, W. K. (2016). Innovative methods in teaching pronunciation. *International Journal of Science Technology and Management*, 5(8) http://www.ijstm.com/images/short_pdf/1470367873_1049ijstm.pdf.
- Baker, A., A., (2011). Discourse prosody and teachers' stated beliefs and practices. *TESOL Journal* 2.3
- Breitkreutz, J., Derwing, T. M. ve Rossiter, M. J. (2001). Pronunciation teaching practices in Canada. *TESL Canada Journal*, 19(1), 51-61. <https://doi.org/10.18806/tesl.v19i1.919>.
- Burri, M. (2021). Making the case for brain-friendly pronunciation instruction, *RELC Journal* 1-9. <https://doi.org/10.1177/00336882211035519>
- Burri, Acton, Baker (2019). Moving to L2 fluency: The Tai Ball Chi technique. *Speak Out! Journal of the IATEFL Pronunciation Special Interest Group*, 60, 43-51.
- Burri, M., Ann Baker, A. (2016). Teaching rhythm and rhythm grouping: The butterfly technique. *English Australia Journal: the Australian journal of English language teaching*, 31 (2), 72-77.
- Burri, M., Baker, A., Acton, W. (2016). Pronunciation in the classroom. T. Jones. (Ed.). *Anchoring academic vocabulary with a "hard-hitting" haptic pronunciation teaching technique*. İinde (ss. 17-26). Tesol Press.
- Burri, M., Baker, A. (2019). "I never imagined" pronunciation as "such an interesting thing": Student teacher perception of innovative practices. *International Journal of Applied Linguistics*, 29(1), 95-108.
- Cole, M. (2009). The perils of translation: A first step in reconsidering Vygotsky's theory of development in relation to formal education, *Mind, Culture, and Activity*, 16(4), 291-295.
- Cook, G. (1989) *Discourse*. Oxford University Press. <https://archive.org/details/discourselanguag00gcoo>
- Cozolino, L. Sprokay, S. (2006) Neuroscience and adult learning, *New Directions in Adult and Continuing Education*, 110, 11-19. https://www.researchgate.net/publication/247965569_Neuroscience_and_Adult_Learning
- ağlayan, B. (2010). Arnavutluk'ta Türkçe ğrenenlerde karşılaşılan telaffuz hatalarının sebepleri ve çözüm yolları. <https://docplayer.biz.tr/3501632-Arnavutlukta-turkce-ogrenenlerde-kargilagilan-telaffuz-hatalarinin-sebeplerig-ve-cozumyollari.html> .
- Çelebi, S., Kibar Furtun, M. (2014). Yabancılara Türkçe ğretiminde eşadlı sözcüklerin doğru sesletiminde parçalarüstü birimlerin görünür hle getirilmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(9), 367-380.
- Demir, T., & Güleç, İ. (2015). *ABD uyruklu ğrencilerin A1 düzeyinde Türkçe nl sesletiminde karşılaştıkları ortak sorunlar*, Koç niversitesi rneği. IV. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi. Sakarya, 14, 120-133.
- Demirci, M. (2015). B1 seviyesinde Türkçe ğrenen Suriyeli ğrencilerin sesli okuma becerisiyle ilgili tespitler. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 10(7), 333-358.
- Derman, S. (2010). Yabancı uyruklu ğrencilerin Türkiye Trkesi ğreniminde karşılaştıkları sorunlar. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 29(29).
- Derwing, T. M. (2010). *Utopian goals for pronunciation teaching*. J. Levis & K. LeVelle (Eds.). *Proceedings of the 1st Pronunciation in Second Language Learning and Teaching Conference*, Iowa State University, Sept. 2009. İinde (ss. 24-37), Ames, IA: Iowa State University.
- Dunkelberger, N., Sullivan, J., L., Bradley, J., Manickam, I., Dasarathy, G., Baraniuk, R., O'Malley, M., K., (2021). *IEEE Transactions on Haptics*, 14, 1.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

- Erdem, D. M., Şengül, M., Gün, M. & Büyükaşlan A., (2015). Tekerleme alıştırmalarına dayalı etkinliklerin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen Suriyeli Arapların konuşma becerilerine etkisi. *Route Educational and Social Science Journal*, 2.
- Ergenç, İ. (2002). *Konuşma dili ve Türkçenin Söyleyiş Sözlüğü*. Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- Ergenç, İ. (2008). Dilin Beyindeki Gerçekleşimi ve Konuşma Eylemi. https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/30136/mod_resource/content/1/DBB302%20-%20Dil%20ve%20Beyin%20-%20203.%20Hafta%20-%20Dil%20Sistemi.pdf
- Fidan, D. (2002). *Türkçede ezgi örüntüleri*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gatbonton, E., Segalowitz, N. (2005). Rethinking communicative language teaching: A focus on access to fluency. *The Canadian Modern Language Review*, 61 (3), 325-353.
- Hertman, A.E. (2006). Derleme makale yazımında, konferans ve bildiri sunumu hazırlamada pratik bilgiler. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 3 (1), 2-4.
- Hirik, E. (2019). Tekrarlı yüklemeler ile parçalarüstü ses birimlerinin anlama etkisi” *İdil*, 8(53), 10.7816/idil-08-53-01 5.
- İnan, R., Öztürk, M. (2015). Değişkenler açısından Araplara Türkçe öğretimi (Ürdün Örneği). *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(18), 377-392.
- Karahan, L. (2009). Vurgulama işlevli dil birimleri üzerine, *İstanbul Kültür Üniversitesi Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi, UTEK 2007,1*, 313-322, İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul.
- Karababa Candaş, Z. Candan (2009). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi ve karşılaşılan sorunları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 265-277.
- Karatay, H., Güngör, H. & Özalan, U. (2017) Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Callan Yöntemi. *International Journal of Language Academy*, 5(2), 250-265. http://ijla.net/Makaleler/1655148934_900.pdf
- Karatay, H. Tekin, G. (2019). Konuşma eğitiminin bürün özellikleri ve öğretimi. *Kesit Akademi Dergisi* 5(18), 1-28.
- Knowland, V., C. P., Thomas, M., S., C. (2014). Educating the adult brain: How the neuroscience. *Int Rev Educ* 60,99-122.
- Kuhn, R. M., Schwanenflugel, P. J., Meisinger, E B, Levy, B. A., Rasinski T. V.(2010). Aligning Theory and assessment of reading fluency: automaticity, prosody, and definitions of fluency. *Reading Research Quarterly*, (45), 2, 230-251. <https://ila.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1598/RRQ.45.2.4>
- Ladefoged, P. *A course in phonetics*. (4. Baskı), Heinle&Heinle. <http://155.0.32.9:8080/jspui/bitstream/123456789/391/1/A%20Course%20in%20Phonetics%204th%20ed.%20by%20Ladefoged.pdf>
- Levis, J., M., Grant, L. (2003). Integrating pronunciation into ESL/EFL classrooms. *Tesol Journal*, 12(2), 13-19.
- Loewen, S. (2020). *Introduction to instructed second language acquisition*. Routledge.
- Minoque, J., Jones, M., G. (2006). Haptics in education: exploring aq untapped sensory modality, *Review of Educational Research*, 76(3), 317-348.
- Özmen, C.; Güven, E.; Dürer, Z.S. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisi: sesletime yönelik bir uygulama ve etkinlik önerisi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(28), 593-634.
- Revesz, G. (1950). *The psychology and art of the blind*. Longmans Green. <https://ia801607.us.archive.org/26/items/psychologyartofboogr/psychologyartofboogr.pdf> .

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

- Schneider, W., Shiffrin, R. M. (1977). Controlled and automatic human information processing: I. Detection, search, and attention. *Psychological Review*, 84(1), 1–66. <https://psych.indiana.edu/documents/shiffrin-and-schneider-1977.pdf>
- Smotrova, T. (2017). Making pronunciation visible: gesture in teaching pronunciation. *TESOL Quarterly*, 51 (1).
- şengl, K. (2014). Türkçenin yabancı dil olarak ğretiminde alfabe sorunu. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3(1), 325-33.
- Teaman, B, Yamane, N. (2017). Haptic techniques for teaching English prosody. *Proceedings of the 31st General Meeting of the Phonetic Society of Japan*. https://conference.wdc-jp.com/psj/2017/common/doc/WS2_03.pdf
- Underhill, A. (2005). *Macmillan Books for Teachers Sound foundations learning and teaching pronunciation*. Macmillan Publishers.
- Tüm., G. (2014). Çok uluslu sınıflarda yabancı dil Türkçe ğretiminde karşılaşılan sesletim sorunları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 29(2), 255-266.
- Yılmaz, İ., şeref, İ. (2015). Arap ğrencilerin Türkçe okuma sesletim becerilerinin geliştirilmesinde Őirden yararlanma, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(3), 1213-1228.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com

e-mail: editor@rumelide.com,

tel: +90 505 7958124

phone: +90 505 7958124